

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року // Офіційний вісник України. – 2003. – №11. – Ст. 461.
2. Дзера В.О. Цивільне право України: Підручник//Д. Боброва – К.: Юрінком Інтер, 2005. – Кн. 2. – 640 с.
3. Заїка Ю.О. Українське цивільне право: Навчальний посібник/Ю.Заїка – К.: Істина, 2005. – 312 с.
4. Стефанчук Р.О.Цивільне право України: Навчальний посібник/Р. Стефанчук. – К.: Прецедент, 2005. – 448 с.

УДК 347 (043.2)

Рошук М. В.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В.М., старший викладач

ДЕЯКІ АСПЕКТИ СПІВВІДНОШЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА ТА ПОСЕРЕДНИЦТВА ЯК СПОСОБІВ ЗДІЙСНЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Доволі часто виникають труднощі з розмежуванням існуючих форм участі третіх осіб у виникненні та здійсненні цивільних прав, що особливо стосується посередництва та представництва. Адже на практиці ці поняття часто підмінюються або ототожнюються. Саме тому питання щодо розмежування таких категорій, виявлення їх спільних та відмінних рис є актуальним.

Слід зазначити, що порушена проблема частково вивчалася вітчизняними правниками, а саме: І.О.Гелецькою, С.Г.Керимовим, Є.С.Северовою, В.В.Цюрююта ін.

Згідно чинного законодавства не є представником особа, яка хоч і діє в чужих інтересах, але від власного імені, а також особа, уповноважена на ведення переговорів щодо можливих у майбутньому правочинів. В такому формулюванні підкреслена суть представництва, яка полягає в діяльності представника по реалізації повноважень саме від імені особи, яку він представляє [1]. Крім того ця норма дозволяє розмежувати схожі, але не ідентичні з представницькими інститутами, які також опосередковують вчинення правочинів. З другої сторони, аналізована норма має глибокий соціально-економічний зміст, оскільки сприяє правиль-

ному вибору правових норм, яким повинно регулюватися представництво в кожному окремому випадку, а відповідно – і в правильному визначенню правового результату [2, с.47].

Аналізуючи чинне законодавство та юридичну літературу, потрібно сказати, що сьогодні існують декілька форм участі третіх осіб у виникненні та здійсненні цивільних прав. Це такі як: безпосередньо представництво, посередництво, інститут арбітражного керуючого, комісія, агентування, договори на користь третіх осіб та ін.

Тому представництво в цивільному праві потрібно відрізнити від посередництва, проте не виключати аспекти їх взаємодії, адже головної спільної їх ознакою є вчинення дій щодо інших осіб. Однак, мета посередництва полягає в тому, щоб досягти укладання угоди між зацікавленими сторонами. Посередник сам не укладає угоди для сторони, він тільки фактично бере участь в її укладанні: готує проект договору, надсилає його зацікавленим сторонам або допомагає їм зустрітися, бере участь у попередніх розмовах, що не мають юридичного змісту. Саме це і є істотною різницею між посередництвом і представництвом, адже в останніх представник виступає від імені особи, інтереси якої він представляє [3, с.43].

Як наголошує Л.Андреева: "посередництво – це правовий спосіб, за допомогою якого особа, яку представляють набуває прав та обов'язків за правочином з третьою особою, не беручи при цьому ніякої участі у правочині. На відмінну від посередника, представник завжди вчиняє юридичні дії, переважно укладає правочини. Він виступає у межах делегованих йому повноважень від імені особи, яку представляє, в результаті цього в останньої виникають, змінюються чи припиняються права та обов'язки [4, с.15]. Аналізуючи позицію науковця, варто відзначити, що, дійсно, у відносинах посередництва не бачимо волі посередника, його особистого інтересу. Він лише "інформує учасника майбутнього правочину щодо волі та наміру інших осіб" [5, с.404].

Так положення акту, який регулює діяльність на ринку працевлаштування сутність посередницької діяльності розкривається через зміст діяльності "з пошуку роботи відповідно до заявок роботодавців щодо незайнятих робочих місць (вакантних посад) та надання інформаційно-консультативних послуг щодо можливостей працевлаштування, умов та розмірів оплати праці, найменування та місцезнаходження роботодавців". Як бачимо, описана діяльність не передбачає вчинення правових та інших юридично значимих дій і стосується лише "пошуку роботи", "надання інформаційно-консультативних послуг" тощо [3, с.46].

Загальний аналіз співвідношення інституту представництва та посередництва показує, що основні відмінності полягають у тому, від чийого імені здійснюються дії, характер таких дій (вони мають юридичну значимість, чи є суто фактичними діями), а також у галузевій належності відносин та складі їх учасників. Саме ці критерії дозволяють точніше кваліфікувати вказані вище види відносин та кваліфікувати їх сутність. Адже представництво, передбачаючи оформлення не тільки цивільно-правових відносин, є полі галузевим інститутом і точне розуміння його сутності потрібне для правильної кваліфікації та оформлення відносин між учасниками.

Література

1. Цивільний кодекс України: законодавство зі змінами та допов. станом на 1 жовтня 2010 р. – К.: Вид. Паливода А.В., 2012. – 378 с.
2. Невзгодина Е.Л. Представительство по советскому гражданскому праву / Е.Л. Невзгодина. – Томск: Изд-во Томск. Ун-та, 1980. – 156с.
3. Цюра В.В. Представництво та посередництво як способи виникнення і здійснення цивільних прав: аспекти взаємодії / В.В. Цюра // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2011. – № 3. – Ст.42-47.
4. Андреева Л. Торговопосередничество: понятие и правовые формы осуществления / Л. Андреева // Российская юстиция. – 1994. – №7. – С.15-16.
5. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. / Н.С.Кузнецова, І.О.Дзера, В.М.Коссак та ін.; за відп. ред. О.В. Дзери, Н.С.Кузнецової, В.В.Луця. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – Т.І. – 836 с.

УДК 341.9 (043.2)

Руденко О.Ю.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник Білоусов В.М., старший викладач

ПРОБЛЕМАТИКА ПЕРЕХОДУ УКРАЇНИ ДО ФУНКЦІОНУВАННЯ ІМУНІТЕТУ

Ще у минулому столітті законодавство і практика держав світу в зовнішньоекономічних відносинах ґрунтувалася на принципі абсолют-

ного імунітету. Однак наразі більшість держав роблять винятки у випадках, коли іноземна держава є суб'єктом цивільно-правового обігу. Питання обмеження принципу державного імунітету є актуальним і для України.

Практика виявила низку негативних наслідків застосування державного імунітету: іноземні приватні особи уникали вступу у правовідносини із державою та юридичними особами публічного права внаслідок складності (а подекуди – неможливості) притягнення їх до відповідальності, що, звичайно, позбавляло іноземних приватних осіб гарантій судового захисту своїх прав. В результаті постало питання щодо обсягу і сфери застосування державного імунітету та можливості його обмеження. [1]

Теорія функціонального імунітету, яка поширена нині у більшості держав, на думку багатьох учених, які представляють науку міжнародного приватного права (М. М. Богуславський, І. О. Хлестова, В.М. Шумілов та інші), полягає у тому, що іноземна держава користується імунітетом тільки тоді, коли вона діє як суверен (вчиняє дії *jure imperii*). Якщо іноземна держава вчиняє дії комерційного характеру: укладає зовнішньоторговельні угоди, концесійні, кредитні та інші договори, експлуатує торговельний флот (дії *jure gestionis*), вона не користується імунітетом. Тобто, якщо держава вважає себе торговцем, приватною особою, до неї можуть пред'являтися позови, а на її власність поширюватися примусові заходи, а юридичні й фізичні особи, які вступають у відносини, в яких дії держави є діями *jure gestionis* (правовідносини комерційного характеру), не можуть бути позбавлені правового захисту.

Теорію обмеженого імунітету держави закріплюють Європейська конвенція 1972 р., та Конвенція ООН 2004 р. У багатьох державах таких як США, Великобританія, Канада, Пакистан, ПАР, Сінгапур, Австралія, вже прийняті спеціальні закони, в яких містяться норми про імунітет держави та її майна.

Теорію обмеженого імунітету застосовують у своїй практиці суди Австрії, Франції, Італії, Швейцарії, Бельгії, Греції, Данії, Норвегії, Фінляндії, ФРН.

Україна також продовжує відступати від засад концепції абсолютно-го імунітету держави. Свідченням цьому є ряд прийнятих законодавчих актів. Наприклад, Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" 1991 р., яким було визнано, що Україна у зовнішньоеко-